

Arviointikertomus 2023

**KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ OSAON
TARKASTUSLAUTAKUNTA**

Tarkastuslautakunta 16.5.2024 § 26
Yhtymäkokous 3.6.2024

Arviointikertomus 2023

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ OSAO TARKASTUSLAUTAKUNTA

Hyväksytty tarkastuslautakunnassa 16.5.2024 § 26

Yhtymäkokous 3.6.2024

OSAOn tarkastuslautakunta vierailulla Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedun Suupohjantiellä 22.2.2024.

Kuvassa Sedun tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Irene Turenius (edessä 3. vas.) ja OSAOn tark lautakunnan puheenjohtajana Anne Huotari (3. oik.).

Sisällys

1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
2. Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 toiminta	2
2.1. Tarkastuslautakunnan luottamushenkilöt vuonna 2023.....	3
2.2. Vuoden 2023 kokoukset sekä toimintaan tutustuminen.....	3
2.3. Vuoden 2023 arviointikertomuksen laadintaan käytetyt aineistot ja keinot	5
3. Koulutuskuntayhtymä Osao:n hallinnon, talouden ja toiminnan arviointi.....	6
3.1. Toiminnan toteutumisen arviointi koulutuskuntayhtymän ja konsernin osalta.....	6
3.2. Talouden arviointi koulutuskuntayhtymän ja konsernin osalta.....	7
4. Vuoden 2023 havainnot	9
4.1. Henkilöstöraportin perusteella tehdyt havainnot.....	9
4.2. Hallinnon keskittämisen haavoittuvuus ja sen riskit.....	9
4.3. Havainnot vuoden 2023 taloudesta	9
4.4. Talouden ja toiminnan suunnittelu sekä sitovien tavoitteiden asettaminen.....	10
4.5. Opiskelijoiden hyvinvoinnin haasteet.....	10
4.6. Kampushankkeeseen OSAO:n omistajien näkemys.....	10
4.7. Seinäjoen käynnin havainnot.....	10

1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:ssä määrätään, että valtuuston tulee asettaa tarkastuslautakunta hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Lisäksi Kuntalaissa tarkastuslautakunnan tehtäväksi on määrätty:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Yhtymähallitus / kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Yhtymähallitus antaa yhtymäkokoukselle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. (Kuntalaki 121§)

Kuntalakia sovelletaan myös kuntayhtymään.

2. Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 toiminta

Tarkastuslautakunta on kokoontunut tarkastelemaan vuoden 2023 taloutta ja toimintaa vuoden 2023 aikana 12 kertaa ja kevään 2024 aikana seitsemän kertaa. Lautakunta on tutustunut OSAOn toimintaan kuulemalla viranhaltijoita ja vieraillemalla OSAO:n Asunto oy Sinkkikujan talonrakennustyömaalla. Lisäksi lautakunta vieraili SEDU:n Seinäjoen kahdessa yksikössä ja kuuli SEDU:n johtoryhmän jäseniä ja yksiköiden johtoa 22.2.2024.

Koulutuskuntayhtymän (OSAO) tilintarkastusyhteisönä toimi vuoden 2023 aikana KPMG Oy ja vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Katri Hokkanen. Tilintarkastajaa on pyydetty osallistumaan neljään lautakunnan kokoukseen. OSAO:n sisäinen tarkastaja on 1.8.2023 alkaen BDO Oy ja vastuullinen tarkastaja on KHT, JHT, CIA Tuulikki Tuononen. Hänet on pyydetty kuultavaksi lautakunnan kahdeksanteen kokoukseen.

2.1. Tarkastuslautakunnan luottamushenkilöt vuonna 2023

Tarkastuslautakunnan jäsenten valinta on käsitelty yhtymäkokouksessa 13.9.2021 § 22

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Huotari Anne, pj. (vas. Oulu)	Salminen Tuula (vas. Oulu)
Tuomaala Leena, vpj. (kesk. Muhos)	Tapio Helka (kesk. Ii)
Appel Teuvo (ps. Oulu)	Vehkaoja Seppo (ps. Oulu)
Hentilä Markku (kok. Oulu)	Rapeli Juha (kok. Oulu)
Irjala Marja (kesk. Oulu)	Mauri Järnström (kesk. Oulu)

Pöytäkirjanpitäjänä on toiminut hallinnon asiantuntija Saara Oukka.

2.2. Vuoden 2023 kokoukset sekä toimintaan tutustuminen

Tarkastuslautakunta 24.8.2023

- Tutustuminen talonrakennusalan talotyömaahan
- Tarkastuslautakunnan toimintasuunnitelma kaudelle 2023–2024
- Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma tilikaudelle 2024
- Tarkastuslautakunnan talousarvio vuodelle 2024
- Sidonnaisuusilmoitusten vastaanotto ja tarkastaminen

Tarkastuslautakunta 28.9.2023

- Sisäisen tarkastuksen suunnitelma 1.8.2023-31.12.2024
- Tilintarkastussuunnitelma tilikaudelle 2023
- Tarkastuslautakunnan talousarvio vuodelle 2024

Tarkastuslautakunta 19.10.2023

- Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma tilikaudelle 2024
- Ajankohtaiset henkilöstöasiat
- TUVAn tilannekatsaus

Tarkastuslautakunta 23.11.2023

- Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2022 esitettyihin kehittämistoimenpiteisiin
- Osavuosikatsaus 1.1.-30.9.2023
- Tilintarkastajan väliraportti
- Ajankohtaiset kiinteistöasiat

Tarkastuslautakunta 14.12.2023

- Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2022 esitettyihin kehittämistoimenpiteisiin
- Aikuiskoulutuskokonaisuuden esittely
- Kevään kokoukset ja asiasällöt

Tarkastuslautakunta 25.01.2024

- Työelämäyhteistyö ja työnantajatytyväisyys
- Yhtymähallituksen puheenjohtajan esittäytyminen
- Tilintarkastajan väliraportti
- Hanketoiminnan tilannekatsaus

Tarkastuslautakunta 22.2.2024

- Vierailu Seinäjoen koulutuskuntayhtymässä
- Oppisopimusprosessi
- Sidonnaisuusilmoitusten vastaanotto ja tarkastaminen
- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 21.3.2024

- Opiskelijakunnan edustajat
- Sisäisen tarkastuksen raportti vuodelta 2023
- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 10.4.2024

- Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 11.4.2024

- Tilintarkastajan raportti
- OSAOn henkilöstöraportti vuodelta 2023
- Kampus 2030 tarveselvityksen esittely
- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 6.5.2024

- Tilintarkastuskertomus ja vastuuvapaus vuodelta 2023
- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 16.5.2024

- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023
- Tilintarkastuspalveluiden option käyttö
- Tarkastuslautakunnan kokousajat syksyille 2024
- Sidonnaisuusilmoitusten vastaanotto ja tarkastaminen

Tarkastuslautakunta vieraili OSAO:n talonrakennusalan rivitalotyömaalla Hiukkavaarassa 24.8.2023. Toimintaa esittelivät yksikön johtaja Vesa Pirilä, koulutuspäällikkö Juha Kaarela ja vastaava mestari Tuomo Saaranen.

2.3. Vuoden 2023 arviointikertomuksen laadintaan käytetyt aineistot ja kei- not

Tarkastuslautakunnalla on ollut käytössään seuraavat asiakirjat arviointikertomuksen teon pohjana:

- Yhtymähallituksen hyväksymä tilinpäätös- ja toimintakertomus vuodelta 2023 (yhtymähallituksen hyväksymä 25.3.2024 § 37);
- Käyttösuunnitelman toteumaraportti vuodelta 2023
- Henkilöstöraportti vuodelta 2023
- OSAOn hallintosääntö 1.7.2023 alkaen
- OSAOn hallintosäänluonnos
- Tilintarkastajan tarkastusraportit vuodelta 2023
- Sisäisen tarkastajan raportti vuodelta 2023
- Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma 1.8.2023-31.12.2024
- OSAOn konserniohje
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje
- OSAOn strategia 2021-2025
- Talousarvio ja -suunnitelma 2023-2025

Kuulemiset:

- Kuntayhtymäjohtaja-rehtori Jarmo Paloniemi
- Vararehtori-pedagoginen johtaja Raija Näppä
- Talusjohtaja Jarkko Raatikainen
- Henkilöstöjohtaja Jyrki Ojala

- Kiinteistöjohtaja Jaana Valjus
- Yhtymähallituksen puheenjohtaja Pirjo Sirviö
- Tilintarkastaja Katri Hokkanen, KPMG Oy Ab
- Sisäinen tarkastaja Tuulikki Tuononen, BDO Oy
- Yksikönjohtaja Vesa Pirilä
- Koulutuspäällikkö Juha Kaarela
- Vastaava mestari Tuomo Saaranen
- Koulutuspäällikkö Tanja Tammimies
- Kehityspäällikkö Tiina Kuokka
- Kehityspäällikkö Hanna Blomqvist
- Työsuojeluvaltuutettu Tuovi Pasma ja pääluottamusmies Juha Saarikoski
- Oppilaskuntien edustajat Eppu Tornberg, Aada Nygren, Roosa Alanikka ja Kiia Anisimaa

Tilintarkastaja Katri Hokkanen

3. Koulutuskuntayhtymä Osao:n hallinnon, talouden ja toiminnan arviointi

Tarkastuslautakunta on tarkastanut hyvän hallintotavan toteutumista OSAOssa. Lautakunta on saanut riittävät tiedot arvioinnin pohjaksi sekä saanut tarvittaessa kaikki pyytämänsä tiedot viranhaltijoiden esittelyiden kautta.

Kokonaisuutena tarkastuslautakunta katsoo, että Koulutuskuntayhtymä OSAOta on hallinnollisesti ja taloudellisesti johdettu asianmukaisesti ja olemassa olevien ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomioita muutamiin asioihin, joista on mainittu arviointikertomuksen kohdassa 4 Havainnot vuodelta 2023.

3.1. Toiminnan toteutumisen arviointi koulutuskuntayhtymän ja konsernin osalta

Aluksi tarkastuslautakunta arvioi TTS-mittareiden toteutumista, ne löytyvät tilinpäätöksestä (käsitelty yhtymähallituksessa 25.3.2024 § 37). Alla on taulukko 1, jossa tavoitteet ja luvut näkyvät. Niiden perusteella tarkastuslautakunta on arvioinut niitä seuraavasti:

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että

- rahoituksen kannalta tärkeä mittarin opiskeluvuodet (opv painottamaton) on päästy talousarviossa olevaan tavoitteeseen ja määrä on noussut vuodesta 2022
- kevään yhteishaun vetovoima on pysynyt vahvana ja ylittänyt tavoitteen
- suoritettut osaamispisteet (painotettu) ovat lisääntyneet vuodesta 2022 ja ylittäneet tavoitteet
- Amispalaute on korkealla tasolla
- työelämäpalaute on noussut vuodesta 2022 ja on tavoitteen tasolla.

Tarkastuslautakunta esittää huolensa seuraavista asioista:

- Negatiivinen eroaminen on lisääntynyt
- Suoritettut tutkinnot (lukumäärä painottamaton) on laskenut vuodesta 2022 ja jäänyt merkittävästi tavoitteesta
- Suoritettut tutkinnon osat (lukumäärä painottamaton) on laskenut ja jäänyt tavoitteesta
- Tilikauden tulos on huomattavasti tappiollisempi kuin tavoite, erityisesti tappiota on syntynyt koulutuspalveluissa ja jonkin verran kiinteistöpalveluissa
- Vuosikate on jäänyt lähes miljoona euroa tavoitteesta

TTS-mittareiden toteutuminen

Mittari	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	TA2/2023
Opiskelijavuodet, opv painottamaton	6 977	6 993	7 079	7 085
Henkilötyövuodet, htv	903	906	845	843
Kevään yhteishaun vetovoima	1,3	1,2	1,2	1,1
Negatiivinen eroaminen, %	3,6	3,2	3,8	4,0
Suoritetut tutkinnot, lukumäärä painottamaton	2 553	2 455	2 418	2 633
Suoritetut tutkinnotosat, lukumäärä painottamaton	22 709	21 974	21 701	22 555
Suoritetut osaamispisteet, painotettu	613 907	611 330	621 495	586 301
Amispalaute	4,35	4,27	4,26	4,25
Työelämäpalaute: työpaikkaohjaajien kysely	4,10	4,15	4,17	4,15
Rahoituslaskelma, euroa				
Lainakannan muutokset	-2 777 936	-2 777 936,00	-2 777 935,78	-2 780 000,00
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-3 826 673	311 188,00	371 844,25	496 000,00
Tilikauden tulos, €	-4 863 710	-3 992 213,00	-5 229 906,65	-3 957 800,00
koulutuspalvelut	-1 738 081	-2 628 092,00	-2 964 943,40	-1 701 000,00
Ylli, yhtymäpalvelut ja opiskelijapalvelut	-498 996	-572 333,00	-610 347,64	-678 000,00
Ylli, kiinteistöpalvelut	-2 626 633	-791 788,00	-1 654 615,61	-1 578 800,00
Vuosikate, €	4 533 265	5 758 971,47	4 130 398,26	5 121 000,00
Koulutuspalvelut	338 232	-374 811,00	-677 674,48	541 000,00
Ylli, yhtymäpalvelut ja opiskelijapalvelut	-209 660	-285 149,53	-330 917,55	-420 000,00
Ylli, kiinteistöpalvelut	4 404 693	6 418 932,00	5 138 990,29	5 000 000,00
Nettoinvestoinnit, €	8 356 938	5 447 784,02	3 864 054,01	4 625 000,00
Koulutuspalvelut	2 384 562	2 454 964,82	1 767 283,90	2 000 000,00
Ylli, yhteiset investoinnit	402 827	368 501,76	700 467,74	1 000 000,00
Ylli, kiinteistöpalvelut	5 569 549	2 624 317,44	1 396 302,37	1 625 000,00
OSAO Edu Oy	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	TA2/2023
Liikevaihto, Euroa	1 591 315	1 477 382,23	1 793 351,85	1 800 000,00
Tilikauden tulos, euroa	10 170	-681,00	-59 767,40	20 000,00
Opiskelijapäivät	23 760	19 962,00	31 424,00	28 000,00

Taulukko 1. TTS-mittareiden toteutuminen. Lähde: Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2023 koulutuskuntayhtymä OSAO, s. 31.

3.2. Talouden arviointi koulutuskuntayhtymän ja konsernin osalta

Koulutuskuntayhtymä OSAOn taloudellinen toteuma vuonna 2023 on hyväksytty yhtymähallituksessa 25.3.2024 pykälässä 37. Alla olevassa taulukossa 2 on tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu.

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 1.1. - 31.12.2023 (sisäiset erät mukana)

	TP 2022	TA 2023	KS/TA1 2023	KS1/TA2 2023	Toteutuma 2023	Tot-%
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot muut	16 452 396,81	18 798 934,00	21 393 707,00	19 066 675,00	17 651 958,12	92,60
Yksikköhintarahoitus	77 298 920,00	72 542 100,00	74 823 429,00	75 140 967,00	75 537 322,00	100,50
Maksutuotot	322 220,42	277 894,00	275 104,00	258 416,00	276 742,58	107,10
Tuet ja avustukset	2 784 178,15	1 041 391,00	2 563 399,00	2 679 597,00	2 482 220,30	92,60
Vuokratuotot	19 125 836,48	18 814 500,00	18 884 800,00	18 852 880,00	19 110 588,24	101,40
Muut toimintatuotot	626 708,90	42 500,00	64 000,00	267 283,00	349 504,63	130,80
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	116 610 260,76	111 517 319,00	118 004 439,00	116 265 818,00	115 408 335,85	99,30
Valmisteverastojen muutos	1 132 675,52	-630 833,00	-2 108 835,00	-544 522,00	706 313,67	-129,70
Valmistus omaan käyttöön	21 584,44	30 000,00	20 000,00	20 000,00	17 419,36	87,10
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-44 469 266,39	-40 650 258,00	-43 228 119,00	-44 060 473,00	-44 045 324,53	100,00
Eläkekulut	-7 889 042,26	-6 414 923,00	-7 026 034,00	-7 174 045,00	-7 244 770,98	101,00
Muut henkilösivukulut	-1 723 533,10	-1 501 664,00	-1 686 202,00	-1 699 594,00	-1 602 904,79	94,30
Henkilöstökulut yhteensä	-54 081 841,75	-48 566 845,00	-51 940 355,00	-52 934 112,00	-52 893 000,30	99,90
Palvelujen ostot	-27 695 892,41	-27 675 639,00	-28 880 105,00	-28 283 153,00	-28 547 458,26	100,90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 233 697,43	-8 483 871,00	-9 154 301,00	-8 975 829,00	-9 841 816,44	109,60
Avustukset	-319 036,53	-323 909,00	-430 572,00	-399 978,00	-334 273,99	83,60
Vuokrat	-18 085 444,71	-18 367 267,00	-18 076 921,00	-18 212 695,00	-18 065 117,78	99,20
Muut toimintakulut	-1 545 538,23	-1 464 955,00	-1 463 350,00	-1 654 469,00	-2 068 424,97	125,00
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-111 961 451,06	-104 882 486,00	-109 945 604,00	-110 460 236,00	-111 750 091,74	101,20
TOIMINTAKATE	5 803 069,66	6 034 000,00	5 970 000,00	5 281 060,00	4 381 977,14	83,00
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	4,64	0,00
Muut rahoitustuotot	7 932,10	-9 000,00	0,00	0,00	11 635,26	0,00
Korkokulut	-49 733,97	-100 000,00	-160 000,00	-160 000,00	-229 953,12	143,70
Muut rahoituskulut	-2 295,67	-2 000,00	0,00	-60,00	-33 265,66	0,00
VUOSIKATE	5 758 972,12	5 923 000,00	5 810 000,00	5 121 000,00	4 130 398,26	80,70
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	-9 705 174,56	-8 687 000,00	-9 022 000,00	-9 078 800,00	-9 360 304,91	103,10
Arvonalentumiset	-46 010,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-3 992 213,13	-2 764 000,00	-3 212 000,00	-3 957 800,00	-5 229 906,65	132,10
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	999 540,41	781 000,00	764 000,00	764 000,00	805 173,19	105,40
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)	703 516,97	1 000 000,00	900 000,00	900 000,00	459 005,21	51,00
TILIKAUDEN YLJ. (ALLJ.)	-2 289 155,75	-983 000,00	-1 548 000,00	-2 293 800,00	-3 965 728,25	172,90

Taulukko 2. Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 1.1.-31.12.2023 (sisäiset erät mukana).
Lähde Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2023 Koulutus kuntayhtymä OSAO, s. 35.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota Muiden toimintakulujen nousuun ja miksi nousua ei arvioitu uudelleen korjattuun talousarvioon. Asiasta on lisää kohdassa 4. Havainnot vuodelta 2023.

4. Vuoden 2023 havainnot

4.1. Henkilöstöraportin perusteella tehdyt havainnot

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota seuraaviin henkilöstöraportissa (käsitelty yhtymähallituksessa 6/2023) ilmi tulleeisiin seikkoihin:

Kehittämiskohteita olivat perehdyttäminen, arvojen ja todellisen toiminnan ristiriidat sekä palautteen saaminen työstä. Henkilöstöjohtajan mukaan kehittämiskohteet on käyty läpi esihenkilöiden tilaisuudessa.

Lisäksi henkilöstöraportissa tuli ilmi, että merkittävä osa henkilöstöstä ei suosittale OSAO:ta työpaikkana. Kuulemissa on käynyt ilmi, että syitä tähän on monia. Yhtenä ratkaisuna on päätetty ottaa käyttöön 1.6.2024 alkaen henkilökohtainen palkanlisä. Esille tulleeeseen epäasialliseen käytökseen on kuulemisen mukaan puututtu ja tehty uusi ohje.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstökyselyissä ja henkilöstöraportissa esille tulleeisiin kehittämiskohteisiin etsitään konkreettiset tavoitteelliset ratkaisut, ne vastuutetaan ja aikataulutetaan sekä toimenpiteiden toteutumista seurataan. Lautakunta esittää huolensa useiden avainhenkilöiden runsaaseen vaihtuvuuteen ja miten hallitus etsii ratkaisuja siihen. Rungas vaihtuvuus aiheuttaa riskejä esimerkiksi kampushankkeen etenemisessä ja yhteisön pedagogisessa johtamisessa.

4.2. Hallinnon keskittämisen haavoittuvuus ja sen riskit

Kuntayhtymäjohtaja-rehtorin vastuut ovat kasvaneet merkittävästi henkilöstövaihdosten myötä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että hallituksen on syytä arvioida riskejä, jotka liittyvät sijaisuusjärjestelyihin ja perehdyttäisiin mm. pedagogisten tehtävien ja kampushankkeen johtamisessa.

4.3. Havainnot vuoden 2023 taloudesta

Tarkastuslautakunta pyytää hallitukselta vuoden 2023 osalta selvitystä, mistä muiden toimintakulujen nousu johtuu ja miksi nousua ei arvioitu uudelleen korjattuun talousarvioon.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että lisätalousarviosta huolimatta kuntayhtymässä ei ole päästy tuloksen osalta tavoitteeseen. Hallituksen on syytä tuoda yhtymäkokoukselle muutettu talousarvio, mikäli tavoitteisiin ei olla pääsemässä.

OSAOn Tilinpäätös ja toimintakertomus 2023 -asiakirjassa todetaan, että asuntomarkkinoiden heikon tilanteen johdosta Kaukovainion tekniikan ja Haukiputaan yksiköiden rakennusalan opiskelijoiden oppilastyönä tehdyt huoneistot Hiukkavaarassa ovat edelleen myymättä. Rakentamisalan opetus tullaan siirtämään syksyllä 2024 Kempeleeseen, jolloin suunnitelmassa on rakentaa oppilastyönä kuusi paritaloa eli yhteensä 12 huoneistoa. Tarkastuslautakunta esittää huolensa tästä johtuvien riskien kasvusta. Riskinä on, että huoneistojen käypäarvo laskee, mikä vaarantaa pedagogisesti hyvän käytännön opettaa rakentamista kokonaisuutena.

Tarkastuslautakunta toteaa, että osakkeet tulisi jatkossa markkinoida paremmin. Tarkastuslautakunta kehottaa miettimään uudenlaisia toimintatapoja ennakkomarkkinointiin liittyen, markkinointia kohdennetusti esim. sijoittajille tai asumisoikeusasuntoja vuokraaville säätiöille. Useamman huoneiston käsittävän rakentamishankkeen suunnitteluvaiheessa, eli ennen rakentamisen aloittamista, osakkeista noin puolet olisi hyvä olla ennakkoon varattuja.

4.4. Talouden ja toiminnan suunnittelu sekä sitovien tavoitteiden asettaminen

Taloudellisesti erittäin merkittäviä eriä, joiden kattaminen on oltava huolellisesti suunniteltu, ovat muun muassa valtiolta saatavan rahoituksen muutokset, kiinteistöjen kirjanpidolliset alaskirjaukset sekä Kampus 2030-hankkeen vaatima rahoitus.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hallitus laatii pidemmän aikavälin esimerkiksi viiden vuoden taloussuunnitelman, jossa huomioidaan edellä mainitut asiat. Lisäksi tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että OSAO:lle on laadittuna Kampus 2030 -hankkeen osalta rahoitussuunnitelma, jossa on huomioituna myös hankkeen rahoituskulut. Tämä varmistaa, että Kampus 2030 -hankkeen toteutus tapahtuu suunnitellusti ja taloudellisesti kestäväällä pohjalla.

Pidemmän aikavälin taloussuunnitelma mahdollistaa myös erilaisten skenaarioiden suunnittelun tueksi.

Tarkastuslautakunnan mielestä yhtymäkokouksen ja yhtymähallituksen on syytä asettaa sitovia tavoitteita, joiden toteutumista seurataan.

4.5. Opiskelijoiden hyvinvoinnin haasteet

Tarkastuslautakunta on jo vuodesta 2022 alkaen kiinnittänyt huomiota opiskelijoiden lisääntyneisiin psyykkisiin ongelmiin. Vastauksissa on todettu, että määräaikaisten erityisrahoitusten kautta on haettu jaksamista ja arjen hallintaa tukevia menetelmiä ja siihen tarvittavia resursseja on ollutkin käytössä. Suurin haaste on ollut saada tukitoimille jatkuvuutta, kun hankerahoitusten määräaikaisuus on päättynyt. Vastauksissa on tuotu esille Pohteen jatkuva resurssipula ja muut hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat tekijät vaikuttavat opiskelijoiden tuen riittämättömyyteen ja psyykkisiin ongelmiin. On totta, että ongelmaa ei pysty oppilaitos yksin ratkaisemaan, vaan tarvitaan vahvaa yhteistyötä niin huoltajien kuin hyvinvointialueenkin kanssa.

Tarkastuslautakunta on yhtä mieltä siitä, että ongelmat eivät ole yksin oppilaitoksen vastuulla, mutta yhteistyötä pitää lisätä entisestään. Tarkastuslautakunta edelleen pyytää, että hallitus valmistelee konkreettisia toimia oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, niillä keinoilla, jotka ovat toteutettavissa OSAOn resursseilla ja menetelmillä. Tämä ei ole pelkästään oppilashuollon haaste, vaan se on myös pedagogisen johtamisen kysymys ja se vaikuttaa laajasti myös talouteen, mikäli opinnot eivät etene.

4.6. Kampushankkeeseen OSAO:n omistajien näkemys

OSAOn kampushanke on merkittävä sekä taloudellisesti että tulevaisuuden ammatillisen koulutuksen kannalta. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että omistajakuntien johtavat viranhaltijat ovat tietoisia Kampushankkeen valmistelun ja talouden tilanteesta sekä heidän kanssaan käydään aktiivisesti vuoropuhelua.

4.7. Seinäjoen käynnin havainnot

Tarkastuslautakunta vieraili Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedun luona 22.2.2024. Tapasimme tarkastuslautakunnan jäsenten lisäksi johtoryhmän jäseniä ja tutustuimme Suupohjan ja Joupin Citymarkettiin

rakennettuihin väistötiloihin, johon oli rakennettu kymmeniä luokkahuoneita. Tutustuminen oli erittäin antoisa ja matkasta on seuraavat havainnot:

Pedagogisesta toiminnasta vastaavalla on merkittävä rooli ja siellä on oma pedagoginen johtoryhmä. Tarkastuslautakunta toivoo, että yhtymähallitus arvioi, olisiko OSAO:lla vastaava toimintamalli tarpeellinen.

Oppisopimustoimintaan oli Sedussa panostettu paljon ja siinä oli erittäin tiivis yhteistyö työnantajien, erityisesti osaajapula-alojen työnantajien kanssa. Sote-alalla on Sedussa onnistuttu saamaan hyvin oppisopimusopiskelijoita. Oppisopimuksia markkinoidaan ja tehdään runsaasti myös niissä kunnissa, jossa Sedulla ei ole toimintaa. Oppisopimusta markkinoidaan voimakkaasti eri tahoille. Tarkastuslautakunnan mielestä OSAOn olisi hyvä tutustua Sedun oppisopimustoimintaan.

Sedu on ottanut käyttöön e-kampuksen ja opetusta on muun muassa seuraavilla aloilla: ravintola-catering, isännöinti, liiketoiminta ja sote-vanhustyö. Tarkastuslautakunta kysyy, paljonko OSAOlla on e-opetuksen ryhmiä ja olisiko niitä mahdollisuus lisätä.

Sedulla on tiivis yhteistyö Luovin Telakka-toimintamallissa, joka on opiskelijoiden vaativan erityisen tuen malli, jossa laajennetaan koulutustarjontaa, tuetaan opintojen läpäisyä ja jatko-ohjausta sekä kehitetään oppilaitosten yhteistyötä pedagogisesti. Tarkastuslautakunta pohti, voisiko Telakka-toimintamallin yhteistyötä lisätä Luovin kanssa myös OSAO:lla.

Sedulla on ollut laaja ja pitkäjänteinen kahdeksan vuoden rakennuskannan kehittämisohjelma ja sitä on valmistellut rakennustoimikunta. Toimikunnassa on Sedun asiantuntijoiden lisäksi kaupungin ja museon edustajat. Kunnissa sijaitsevassa ammatillisessa koulutuksessa on tiivis yhteistyö lukioiden kanssa ja osassa kuntia lukio on samoissa tiloissa ja lukioyhteistyöhön on alueella oma ohjelma. Tarkastuslautakunta kysyy yhtymähallitukselta, onko OSAO:n kampushankkeen valmisteluun harkittu rakennustoimikunnan perustamista ja onko omistajakuntien kanssa keskusteltu tiiviistä lukioyhteistyöstä.

Sedulla on vahva turvallisuusajattelu ja -kulttuuri. Sedu sai Opetusalan valtakunnallisen turvallisuuspalkinnon vuonna 2022 ja siellä toimii päätoiminen turvallisuuskoordinaattori kentällä. Turvallisuusajattelu on laaja-alaista rakennusten kunnosta kyberuhkiin. Tarkastuslautakunta toivoo, että OSAO tutustuu Sedun turvallisuustoimintaan, mitä osaamista sieltä voisi hyödyntää.

Sedulla on yhtymäkokouksen sijaan yhtymävaltuusto, joten valtuutetut tutustuvat ammatilliseen koulutukseen enemmän kuin kuntien vaihtuvat yhtymäkokousedustajat. Sedussa tarkastuslautakunnan jäsenet ovat yhtymävaltuuston jäseniä. Tarkastuslautakunta toivoo, että OSAO:ssa pohdittaisiin yhtymävaltuuston käyttöönoton hyötyjä ja riskejä. Muutos edellyttäisi perussopimuksen muutosta.

Sedu on mukana TE24-uudistuksen valmistelussa. Tarkastuslautakunta kysyy, onko OSAO mukana TE24-uudistuksen Oulun työllisyysalueen valmistelussa.

Osaon tarkastuslautakunta neuvottelussa Sedun tarkastuslautakunnan kanssa Seinäjokella 22.2.2023. Kuvassa oikealta puheenjohtaja Anne Huotari, jäsenet Teuvo Appel, Marja Irjala, Markku Hentilä ja varapuheenjohtaja Leena Tuomaala sekä lautakunnan sihteeri Saara Oukka.